

COOPERATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN COMBATING COVID-19

COOPERAREA REPUBLICII MOLDOVA CU ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE ÎN COMBATAREA COVID-19

BURLACU DUMITRU, student, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: burlacudima2000@mail.ru

***Abstract.** Throughout history, mankind has faced various pandemics, and this subject has become relevant again today. The COVID-19 pandemic is a big test for everyone. It has influenced all countries of the world, the Republic of Moldova being no exception. All sectors have undergone changes, and in order to deal with them more easily, the International Organizations have planned to cooperate with the less developed countries of the world. I aimed to identify the help provided by them for the Republic of Moldova and the implementation plans by analyzing the documents, reports and data provided by the International Organizations.*

***Key words:** support, cooperation, COVID-19 pandemic, financing project, health, economy.*

JEL CLASSIFICATION: E62, F53, H5, I1, I3, P41

INTRODUCERE

Pandemia de coronavirus reprezintă criza globală de sănătate publică, socio-economică, politică și a drepturilor omului, definitorie pentru timpurile noastre și una din cele mai mari provocări de după cel de-al doilea război mondial. Aceasta a avut un impact negativ asupra tuturor sectoarelor naționale. Pentru a combate efectele distructive COVID-19, Republica Moldova cooperează cu Organizațiile Internaționale. Acestea și-au luat o parte angajamentul răspunsului comun împotriva pandemiei, pentru a ajuta la achizițiile de echipamente și dispozitive medicale de primă necesitate, pentru a evalua necesitățile de recuperare pe termen lung și pentru a ajuta țara să dezvolte un răspuns multisectorial incluziv la pandemie, pentru a-și proteja cetățenii și economia, pentru ca nimeni să nu fie exclus. Organizațiile Internaționale propuse spre examinare sunt:

- Banca Mondială (BM)
- Uniunea Europeană (UE)
- Organizația Națiunilor Unite (ONU)
- Fondul Monetar Internațional (FMI)
- Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Banca Mondială a avut o contribuție esențială în susținerea statelor în perioada pandemică. Obiectivele proiectului de intervenție de urgență COVID-19 în Republica Moldova sunt de a preveni, detecta și răspunde la amenințarea reprezentată de pandemia COVID-19.[1] Proiectul cuprinde două componente:

1. *Componenta întâi este răspunsul de urgență COVID-19, care constă din 4 subcomponente:*
 - Confirmarea cazului, care finanțează consumabile și echipamente medicale;
 - Consolidarea sistemului de sănătate finanțează consolidarea unităților de sănătate publică;
 - Pregătirea pentru comunicare sprijină informațiile și comunicarea activităților;
 - Sprijinul social și financiar acordat gospodăriilor sprijină consolidarea protecției sociale;
2. *Componenta a doua constă în managementul implementării, monitorizare și evaluare.[3]*

Planul de finanțare propus și implementat de Banca Mondială prevede un suport de 57,90 milioane de dolari prin intermediul Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA). Acest proiect a fost aprobat la 24 aprilie 2020 și este planificat spre realizare până în 30 aprilie 2022. Proiectul are ca

scop susținerea Republicii Moldova să ia măsuri eficiente și în timp util pentru a răspunde pandemiei COVID-19 prin consolidarea sistemului național de sănătate al țării și reducerea riscurilor sociale.[2] Finanțarea proiectului are loc în tranșe lunare după cum urmează în tabelul 1. Până în prezent au fost alocate peste 21 mil de dolari USA.

Tabel 1. Program de finanțare

Perioadă	Finanțator	Tipul tranzacției	Suma (\$ SUA)
Aprilie 2020	IDA66320	Angajament	57.900.000,00
Iunie-August 2020	IDA66320	Plată	8.650.040,40
Septembrie-Noiembrie 2020	IDA66320	Plată/Taxe/Dobânzi	5.142.665,93
Decembrie 2020	IDA66320	Plată	4.238.726,36
Ianuarie-Februarie 2021	IDA66320	Plată	966.740,25
Martie-Aprilie 2021	IDA66320	Plată	2.789.534,55
TOTAL achitat până în prezent			21.789.707,49

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor oferite de www.worldbank.org [3]

O altă instituție importantă pentru Republica Moldova este Uniunea Europeană. Uniunea Europeană este unul din cei mai mari parteneri ai Republicii Moldova care cooperează continuu, iar perioada de pandemie nu este exclusă. Pentru a combate efectele negative a Covid-19 și a permite dezvoltarea durabilă a țării, UE a semnat cu RM un contract de reziliență care face parte din Programul de Acțiune Anual. [4] Acesta prevede un acord de finanțare la nivel național, sprijinul bugetar al căruia reprezintă 15 mil €. Prin intermediul Guvernului acest program vizează Politica în domeniul sănătății și managementul administrativ, precum și Politica macroeconomică. Principalele obiective prevăzute pentru o dezvoltare durabilă:

- Pune capăt sărăciei sub toate formele;
- Sănătate și bunăstare;
- Promovarea unei creșteri economice susținute, incluzive și durabile, ocuparea forței de muncă deplină și productivă fiind o muncă decentă pentru toți;
- Inegalități reduse. [5]

Unul dintre cele mai mari ajutoare umanitare pentru lupta cu pandemia COVID-19 a fost oferit de Uniunea Europeană. Împreună cu Organizația Mondială a Sănătății au asigurat procurarea a peste 1,5 milioane de piese pentru echipamentele personale de protecție destinate lucrătorilor medicali din prima linie din Republica Moldova, în valoare totală de peste 2,8 milioane euro. Ajutorul umanitar este oferit în cadrul programului „Solidari pentru sănătate”. Lotul de ajutor umanitar, finanțat de Uniunea Europeană și achiziționat de OMS, include 1,5 milioane de produse de protecție (măști medicale, respiratoare, ochelari de protecție, etc.). O altă prioritate a UE este accesul egal și echitabil la vaccinuri prin intermediul platformei COVAX. Țara noastră urmează să beneficieze de peste 300.000 de doze de vaccin.[6]

Partener de nădejde în lupta cu COVID -19 este și Organizația Națiunilor Unite. ONU și partenerii săi au oferit sprijin imediat țării, oferind asistență în trei sectoare principale: pregătirea sistemului de sănătate, asistență tehnică și consolidarea capacităților și informații și comunicare pe COVID-19. Echipa de țară a ONU Moldova a prezentat Planul de răspuns și redresare COVID19 pentru a sprijini țara să răspundă și să se refacă mai bine după pandemie.[11] Pentru o implementare eficientă a acestuia au fost distinse cinci domenii de intervenție precum urmează:

- Sănătatea –sprijinirea Moldovei pentru a aborda situația de urgență a sănătății;
- Protejarea oamenilor – accesul persoanelor afectate de pandemie la ajutorul de care au nevoie;
- Răspuns economic și redresare – protejarea și îmbunătățirea sectoarelor productive, protejarea locurilor de muncă și promovarea muncii;
- Răspuns macroeconomic și colaborare multilaterală – păstrarea stabilității sectorului financiar și macroeconomic prin sprijin financiar;
- Coeziune social –procese continue de dialog social, participare civică și angajament democratic. [12]

Toate contribuțiile și proiectele propuse spre implementare sunt exemplificate în tabelul 2.

Tabel 2. Plan de redresare ONU Moldova

Domeniul	Finanțare (mil \$ SUA) / Total	Proiecte	Entitățile ONU	Parteneri
Sănătate	15,4 / 28,6	38	10	14
Protejarea oamenilor	2,8 / 21,5	26	12	21
Răspuns economic	0,5 / 36,3	16	10	11
Răspuns macroeconomic	0,33 / 6,3	12	7	12
Coeziune socială	0,06 / 14,2	11	9	24

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor de pe platforma www.moldova.un.org [10]

Bugetul total al acestui plan se ridică în prezent la 107 mln USD, din care peste 19 mln USD au fost deja asigurați. Organizația Națiunilor Unite va continua să se concentreze pe schimbul constant și eficient de informații cu privire la acțiunile planului, prioritățile și lacunele de finanțare.[10]

Din punct de vedere economic, instituția care a susținut țara noastră a fost Fondul Monetar Internațional. FMI oferă asistență financiară și scutire a serviciului datoriei țărilor membre care se confruntă cu impactul economic al pandemiei COVID-19. Ca parte a acordurilor rapide legate de COVID19, țările împrumutate s-au angajat să întreprindă măsuri de guvernare pentru a promova utilizarea responsabilă și transparentă a acestor resurse.

În Moldova, autoritățile s-au angajat să:

- publice informații despre achizițiile publice legate de criză și proprietarii efectivi ai companiilor care contractează cu guvernul;
- continuarea aplicării cadrului de combatere a spălării banilor și a regimului de declarare a activelor;
- supunerea tuturor cheltuielilor de atenuare a crizelor la un audit dedicat de către Camera Curții de Conturi și publicarea raportului.[8]

Tabel 3. Proiect de finanțare FMI

ȚARA	Tipul de finanțare urgentă	Suma aprobată (mil \$ SUA)	Data aprobării
Republica Moldova	Faciliate de credit rapid (RCF)	78,4	17 aprilie 2020
	Instrument de finanțare rapidă (RFI)	156,7	
Total		235,1	

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.imf.org [9]

În Tabel 3 sunt ilustrate programele de finanțare oferite Republicii Moldova de FMI care au urmărit implementarea unor măsuri fiscale. Cooperarea continuă prevede politica de răspunsuri economice cheie pe care guvernele le iau pentru a limita impactul uman și economic al pandemiei. [9]

Răspunsuri politice cheie:

- Fiscal – a fost adoptat un pachet fiscal cuprinzător în conformitate cu două modificări ale bugetului de stat pentru 2020;
- Monetar și Macrofinanciar – a fost redusă rata de bază aplicată principalelor operațiuni de politică monetară pe termen scurt la 2,65%, a scăzut raportul rezervelor în monedă locală la nivelul monedelor convertibile cu 30%
- Cursul de schimb și Balanța de plăți – pregătire Băncii Naționale a Moldovei pentru intervenția pe piața valutară pentru a contracta presiunile dezordonate ale pieții și volatilitatea excesivă a cursului de schimb. [7]

Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică. OCDE a oferit suport Republicii Moldova prin programul Răspunsul la criză COVID-19 în țările partenere din est.[13] Prin cooperare cu autoritățile locale a fost modificată legea bugetară care vizează următoarele răspunsuri politice:

- Pentru ajutorul antreprenorilor: suspendarea obligației de audit a situațiilor financiare individuale pentru unele întreprinderi; mânărea termenului de plată a impozitului pe venit al persoanelor juridice; reducerea TVA de la 20 la 15% pentru sectorul alimentar; creșterea alocațiilor bugetului de stat către fondul de urgență cu 452 mil MDL.
- Pentru ajutorul băncilor: stimulate să întârzie termenele de plată și / sau sumele plăților datorate la împrumuturi; a fost aprobat un proiect de lege, care prevede implementarea unui program de acordare a dobânzilor care facilitează accesul întreprinderilor la credit; program de rambursare a TVA de 1 mlrd MDL. [14]

Pentru a finanța o serie de măsuri de combatere a impactului pandemiei, guvernul și-a modificat legea bugetară pentru 2020. În aprilie, autoritățile au anunțat că 3,2 miliarde MDL (190 milioane USD) vor fi alocate pentru a sprijini economia, întreprinderile și gospodăriile, inclusiv 1,06 miliarde MDL (63 milioane USD) pentru asigurări sociale și indemnizații de șomaj. Însă măsurile planificate în octombrie se ridică la peste 4,4 miliarde MDL (260 milioane USD, sau 2,1% din PIB). [15]

CONCLUZII

Cooperarea Organizațiilor Internaționale în combaterea pandemiei Covid-19 a servit drept bază pentru implimentarea de programe și ajutor necesar, acordarea de sprijin bugetar direct, finanțare, sprijinirea creșterii producției de echipamente individuale de protecție și de dispozitive medicale și crearea lanțurilor valorice solide și reziliente în sectoarele strategice.

Astfel, implicarea Organizațiilor Internaționare au favorizat dezvoltarea sanitară cu scopul de a atenua impactul social și economic al pandemiei. Am fost martorii unor eforturi considerabile pentru consolidarea sistemelor medicale în țară.

Consider că introducerea de către Republica Moldova a unor practici echilibrate de gestionare a proceselor financiare va favoriza o recuperare socio-economică mai rapidă cu un impact pozitiv.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. <https://www.worldbank.org/en/who-we-are/news/coronavirus-covid19>
2. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/04/24/world-bank-support-will-help-moldova-better-respond-to-covid-19-pandemic>
3. <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P173776>
4. <https://eeas.europa.eu/delegations/moldova>
5. https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/annexes/c_2020_9249_fl_annex_en_v2_p1_1111422.pdf
6. <https://ec.europa.eu/eurostat/data/metadata/covid-19-support-for-statisticians>
7. <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>
8. <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19>
9. <file:///Fiscal-Monitor-Database-April-20201-v3%20.pdf>
10. https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-10/Moldova%20Covid-19_FINAL_0.pdf
11. <https://moldova.un.org/en/111109-un-moldova-launched-covid19-response-recovery-web-page>
12. <https://covid19response.un.md/>
13. <https://www.oecd.org/countries/moldova/>
14. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-crisis-response-in-eu-eastern-partner-countries-7759afa3/#section-d1e825>
15. https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=129_129637-ttbr21wvsh&title=COVID-19-Crisis-Response-in-EU-Eastern-Partner-Countries

Coordonator științific: POPA Marina, dr., conf. univ.

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: popa.marina.vasile@ase.md